

פרשת נשא

מפי מו"ר הרב שמעון כהן שליט"א

בס"ד סיון תשע"ו • גליון 150

ניתן לשלוח מייל לכתובת rephael.wasser@gmail.com ולקבל את הגיליון מידי שבוע לתיבת המייל

עבודת ה' בשמחה

כשיש תכלית ומטרה יש שמחה של מצוה

ראשי פרקים:

פקידת בני לוי ותיאור עבודתם ◊ לעבוד עבודה עבודה ◊ אפשר לפרוט על נימים שמעולם עוד לא פרטו עליהם ◊ כל אחד מחויב לחשוב מהם הדברים שמביאים אותו לידי שמחה ◊ מהו עיקר זמנו ותקפו של האדם? ◊ מהי שמחה של מצוה? ◊ יהודה יצחק הישראלי גיבור ישראל ◊ עבודת השמחה ◊ לשמור את כוח ההתנדבות ◊ כל הגלויות נושאות עניינים לירושלים ◊ זמר בכל יום

מקורות עיקריים:

רבנו בחיי במדבר ד, כב-כג ◊ רבנו בחיי במדבר ד, מז ◊ שבת נו ע"ב ◊ ספר החינוך מצוה תפח ◊ שבת ל ע"ב ◊ עין איה שבת ח"א פרק שני אות צח ◊ מסילת ישרים פרק יט ◊ סנהדרין צט ע"א ורש"י שם

פקידת בני לוי ותיאור עבודתם

פרשת נשא היא הפרשה הארוכה ביותר בתורה והיא כוללת בתוכה נושאים רבים. בראש הפרשה בא הציווי האלקי על פקידת בני גרשון ובני מררי, ולמעשה ראשיתה של פרשיה זו בסוף פרשת במדבר החותמת בציווי הנוגע לקהתים.

בתום מנין בני לוי בא דיווח על מספר הלוויים הבאים לעבוד באוהל מועד, "לְצַבֵּא צְבָא לְעֵבֶד עֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד".¹ ובנוגע לגיל הלוויים הנמנים נאמר: "מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְמֵעַלָּה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה כֹּל בֶּן לְצַבֵּא לְעִשׂוֹת מְלֹאכָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד".² בגיל שלושים הלוויים מתחילים את הקדנציה ובגיל חמישים הם יוצאים לפנסיה מוקדמת.

בהמשך מתוארת עבודת שבט לוי באריכות. התפקידים היו שונים, אין אחד דומה למשנהו. יש שנתמנו לעבודת השיר או לעבודת הכנת הקרבנות, ויש שנתמנו לעבודת משא המשכן וכליו. וגם עבודות המשא היו שונות אלו מאלו - בני קהת נשאו בכתפיהם את הכלים המקודשים ביותר, ובני גרשון ובני מררי נשאו משא כבד ונעזרו בעגלות ובקר.

¹ במדבר ד, כג.

² במדבר ד, א-ג.

לעבוד עבודת עבודה

עם סיום תיאור עבודת בני לוי מסכמת התורה את פסוקי המפקד וקובעת את מספר הגברים המדויק של בני משפחות הלויים, המוכשרים והראויים לעבודות הקודש.

המילה המרכזית בפסוקים אלה היא 'עבודה', "כָּל הַבָּא לְעֵבֶדָה בְּאֵהָל מוֹעֵד"³, "כָּל הָעֹבֵד בְּאֵהָל מוֹעֵד"⁴, "כָּל הַבָּא לְעֵבֶדָה בְּאֵהָל מוֹעֵד"⁵, "כָּל הַבָּא לְעֵבֶד עֲבֹדָת עֲבֹדָה וְעֲבֹדַת מִשָּׂא בְּאֵהָל מוֹעֵד"⁶. וכדי להבין מהו הדגש המיוחד שהתורה מבקשת להדגיש בחזרתה על מילה זו שוב ושוב, נעיין בדברי הקדמתו של רבנו בחיי⁷ לפרשתנו. כדרכו פותח רבנו בחיי את הפרשה בפסוק מספר משלי ומבארו על דרך המוסר, וזו לשונו:

"פתיחה לפרשת נשא: 'שִׁמְחָה לְצַדִּיק עֲשׂוֹת מְשֻׁפָּט וּמְחַתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן' (משלי כא, טו). שלמה המלך ע"ה הודיענו בכתוב הזה כי המשפט שבו קיום העולם הוא מחתה ופחד אצל הרשעים ושמחה אצל הצדיקים".

השמחה של הצדיק היא בעשיית משפט, ולעומתו אצל הרשעים המשפט מעורר פחד וחרדה. הצדיק שמח כשהוא רואה שהמציאות מתוקנת והעולם מתנהל ביושר והגינות, בסדר ובמשפט.

"וידוע כי לשון 'שמחה' יותר גדול מן ה'גילה' וה'רינה' וה'משוש', והוא שכתוב: 'גיל יגיל אבי צדיק ויולד חכם ישמח בו' (משלי כג, כד). הזכיר לשון 'גילה' אצל הצדיק, וה'שמחה' שהיא יותר גדולה אצל החכם אשר בו שתי המעלות: חכם וצדיק, כי אין שלמה ע"ה משבח חכם רשע..."

והנה שלמה ע"ה כיוון בזה להודיענו שיתחייב האדם להיותו שמח במצוות כשיעשה אותן או יראה אחרים עושין, וזהו שאמר: 'עשות משפט', ולא אמר 'עשותו משפט'.

וידוע כי השמחה במעשה המצוות מצוה בפני עצמה, וכשם שהמצוה עבודה לשי"ת כך השמחה על המצוה נקראת עבודה, וכן כתיב: 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה' (דברים כח, מז), והוא שכתוב: 'עבדו את ה' בשמחה' (תהלים ק, ב), באר כי השמחה שלמות העבודה".

יש מצוה לעבוד את ה' ויש מצוה לשמוח בעבודת ה', וכשאדם עובד את ה' מתוך שמחה, עבודתו שלמה.

מתוך הקדמה זו מגיע רבנו בחיי לעבודת הלויים, ומבאר:

"ועל כן היה ענין השיר במקדש ובמשכן בשיר הפה והכלי שהוא מביא נפש האדם לדרך השמחה".

אחת מעבודות הלויים בבית המקדש היתה עבודת השיר, הם היו שרים בפיהם ומנגנים בכלי השיר שבידיהם, ומעוררים את באי בית ה' לשמחה עליונה.

"ומכאן אמר הכתוב בלויים: 'לעבוד עבודת עבודה', ודרשו רבותינו ז"ל: אי זו עבודה לעבודה, הוי אומר זה השיר (ערכין יא ע"א), כי היו הלויים מוזהרין ומצווים לשורר ולעורר השמחה על מצוות הקרבן כדי להיות מעשה המצוה בשמחה".

רבנו בחיי מבאר, שהביטוי 'עבודת עבודה' כולל בתוכו שתי עבודות שונות: העבודה הראשונה היא עצם קיום המצוה - פירוק המשכן, הרכבתו ונשיאתו - והעבודה השנייה היא, השמחה בעבודה.

³ במדבר ד, לט.

⁴ במדבר ד, מא.

⁵ במדבר ד, מג.

⁶ במדבר ד, מו.

⁷ רבנו בחיי במדבר ד, כב-כג.

אפשר לפרוט על נימים שמעולם עוד לא פרטו עליהם

דברים דומים כותב רבנו בחיי גם בפירושו לפסוקים⁸, וכה דבריו:

"לעבוד עבודת עבודה - זה השיר שהיה עבודה לעבודה אחרת, והיא הקרבנות, וכן הוא אומר: 'עבדו את ה' בשמחה' (תהלים ק, ב), ופסוק מלא הוא שקורא 'עבודה' לשיר, הוא שכתוב: 'המשוררים בני אסף על מעמדם, אין להם לסור מעל עבודתם' (בדברי הימים ב' לה, טו). והשיר הזה היה בכינורות ומצלתיים והיו אומרים שירות וזמירות להקב"ה בשעת הקרבן.

ואמרו רבותינו ז"ל (ערכין יג ע"ב): כמה נימין היו בכינור? שבעה, שנאמר: 'שובע שמחות את פניך' (תהלים טז, יא), אל תקרי 'שובע' אלא 'שבע', וכן דוד ע"ה אומר: 'שבע ביום הללתיך' (תהלים קיט, קסד). ולימות המשיח שמונה, שנאמר: 'למנצח על השמינית' (תהלים יב, א), על נימא שמינית. ולעתיד לבא עשרה, שנאמר: 'בנבל עשור זמרו לו' (תהלים לג, ב), ואומר: 'עלי עשור ועלי נבל' (תהלים צב, ד), כן דרשו רז"ל במסכת ערכין (יג ע"ב) בפרק אין נערכין, בסופו.

ובאור הענין, כי העולם הזה על שבעה מזלות, ולימות המשיח תרבה ההשגה בתוספת מעלה, ולעולם הבא תהיה ההשגה על השלמות במעלה שהיא כלל המעלות כולן. ודע כי לא נתפרש ענין השיר עד שבא אדוננו דוד ע"ה.

והנה הוא נחלק לשמונה חלקים, כי מספר הלויים המשוררים שמונה חלקים, והם: אסף, הימין, ידותון, איתן האזרחי, הרי ארבעה, ולוי היה שם ששמו בן, הרי חמישה. ועל הגתית, הוא משפחת הגתית, והוא משפחת עובד אדום, הרי שישה. ובני קרח, הרי שבעה. ובני משה, הרי שמונה, כי 'תפלה למשה' ענינו לבני משה.

והיו משוררים גם כן בשמונה כלים, ואלו הן: על נגינות, על מחלת, על עלמות שיר, והמשא, שנאמר: 'וכנניהו שר הלויים במשא יסור במשא כי מבין הוא' (דברי הימים א' טו, כב)..."

עד שבא דוד המלך לא ידעו מה זה שיר, דוד המלך הוא 'נעים זמירות ישראל', הוא זה שחידש את שיעורי הזמרה בקהילות ישראל. שירתו של דוד המלך היא שירת הלב, שירה פנימית שמעוררת את האדם לשמחה, להודיה ולחיבור עמוק ושלם עם המגמה האלקית.

בגיטרות (קלאסית, חשמלית ואקוסטית) יש בדרך כלל שישה מיתרים, אבל היום יש גם דגמים של שבע, שמונה ושניים עשר מיתרים. לעומתם לכינור ורוב כל הקשת המוכרים יש רק ארבעה מיתרים. משמעות הדבר היא, שעדיין יש לנו מקום להתגדר, עדיין ניתן להרים את השירה לגבהים שהאנושות טרם ידעה. אפשר לפרוט על נימים שמעולם עוד לא פרטו עליהם. חז"ל מלמדים אותנו, שלעתיד לבוא יהיו יותר נימים וממילא השירה תהיה מדויקת ומשוכללת יותר.

חז"ל אומרים⁹ שכששלמה נשא את בת פרעה היא הכניסה לו 'אלף מיני זמר'. אין הכוונה למצעד שירים לועזי המונה אלף שירים, אלא לאלף מינים, אלף סוגים שונים של שירה. בת פרעה הביאה אתה תרבות שלמה של עולם השירה, שמקורו בבתי העבודה זרה שבהם גדלה. ואם כך בבתי עבודה זרה, מובטחים אנו שבבית ה' תהיה מרובה מידה טובה ממידת פורענות¹⁰ פי כמה וכמה.

⁸ רבנו בחיי במדבר ד, מז.

⁹ שבת נו ע"ב.

¹⁰ ראה סוטה יא ע"א.

ההבנה שלעתיד לבוא נזכה בנבלי עשור בעלי עשרה מיתרים, משמעותה שהשירה שלעתיד לבוא תהיה שלמה ותוכל להתפרט עד אין סוף. השירה תפרוץ מעומק ליבנו ותפרוט על הנימים הדקים ביותר, עד שלא יהיה נים בְּתָיִי החיים שלנו, שלא יהיה חלק משירת הבריאה לבוראה.

כל אחד מחויב לחשוב מהם הדברים שמביאים אותו לידי שמחה

ב"ספר החינוך"¹¹, במצוות השמחה ברגלים, מבוארת מצוות השמחה כך:

"לשמוח ברגלים, שנאמר: 'ושמחת בחגך' (דברים טז, יד). והענין הראשון הרמוז בשמחה זו הוא שנקריב שלמים על כל פנים בבית הבחירה ובענין שכתוב 'וזבחת שלמים', והדר 'ושמחת בחגך', ובשביל הקרבת השלמים אמרו זכרונם לברכה (חגיגה ו ע"ב): נשים חייבות בשמחה, לומר שאף הן חייבות להביא שלמי שמחה.

ועוד אמרו זכרונם לברכה (חגיגה ח ע"א): שמח בכל מיני שמחה. ובכלל זה הוא אכילת הבשר ושתיית היין ולבוש בגדים חדשים וחילוק פירות ומיני מתיקה לנערים ולנשים, ולשחוק בכלי שיר במקדש לבד. וזו היא שמחת בית השואבה הנזכרת בגמרא (סוכה נ ע"א). כל זה שזכרתי בכלל 'ושמחת בחגך'...

משרשי המצוה, לפי שהאדם נכון על ענין שצריך טבעו לשמוח לפרקים כמו שהוא צריך אל המזון על כל פנים ואל המנוחה ואל השינה, ורצה האל לזכותנו אנחנו עמו וצאן מרעיתו, וציוונו לעשות השמחה לשמו למען נזכה לפניו בכל מעשינו.

והנה קבע לנו זמנים בשנה למועדים לזכור בהם הנסים והטובות אשר גמלנו, ואז בעתים ההם ציוונו לכלכל החומר בדבר השמחה הצריכה אליו. וימצא לנו תרופה גדולה בהיות שובע השמחות לשמו ולזכרו, כי המחשבה הזאת תהיה לנו גדר לבל נצא מדרך היושר יותר מדאי. ואשר עמו התבוננות מבלי החפץ בקטרוג ימצא טעם בדברי".

כל אדם מישראל מצווה לשמוח בחגים ובמועדים. ועל כן כל אחד מחויב לחשוב מהם הדברים שמביאים אותו לידי שמחה - קליות ואגוזים, עוגה טובה או חטיפים שונים וכדו'.

מהו עיקר זמנו ותקפו של האדם?

שוב כעת לדברי רבנו בחיי בהקדמתו לפרשה, וכה דבריו:

"ומן הידוע כי עיקר זמנו ותקפו של אדם בתכונת כוח הקול ובטורח המלאכות, הוא מזמן שלושים שנה עד חמשים, וכמו שאמרו: בן שלושים לכוח (אבות פ"ה, מ"א), ומן החמישים ואילך הכוח תשש והקול נפסק והלוי נפסל, כי איך ישיר את שיר ה' כיון שנפסק קולו ונשתנה, וזהו ששינונו: לויים במומים כשרים בשנים פסולים (חולין כד ע"א), ועל זה אמר הכתוב: 'ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה ולא יעבוד עוד' (במדבר ח, כה), ומפני זה נצטוו הלויים להימנות מבן שלושים ועד בן חמישים שהוא זמן עבודתם".

¹¹ ספר החינוך מצוה תפח.

עיקר כוחו של האדם הוא מגיל שלוש ועד גיל חמישים. בשנים אלה האדם נמצא במלא תוקפו ובמלא מרצו ועוצמתו. השינויים הפיזיולוגיים המתרחשים בגרונם של אנשים מבוגרים משפיעים על פעילות מערכת מיתרי הקול, וגורמים לשינוי באיכות ובגוון הקול. הקול משתנה ויחד אתו כוח ההתלהבות יורד.

מבחינת החוק, בדיני עבודה, מעסיק לא יכול לחייב עובד שהגיע לגיל 67 לפרוש מעבודתו ולצאת לפנסיה באופן אוטומטי, ואם העבד טוען שיש לו כוח וביכולתו להמשיך לעבוד, בעל הבית לא יכול לחייב אותו לצאת לפנסיה. אצל לויים זה לא עובד, בגיל חמישים הם הולכים לשלישות, מצטיידים בטופס טיולים ומזדכים על הציוד שלהם.

מהי שמחה של מצוה?

הגמרא בשבת¹² דורשת:

"ושבחתי אני את השמחה' - שמחה של מצוה, 'ולשמחה מה זה עשה' - זו שמחה שאינה של מצוה. ללמדך שאין שכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך שיחה ולא מתוך דברים בטלים, אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, שנאמר: 'ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'".

מרן הרב קוק בספרו "עין איה"¹³, בביאורו לדברי הגמרא, מסביר שקיים יחס ישיר בין השמחה למצב הרוח הנפשי של האדם, וזו לשונו:

"השמחה היא אחת מהנטיות הטבעיות לאדם, האדם הבריא בנפשו וגופו יהיה תמיד עלז ושמח, וזאת היא הצורה הטבעית של הנפש הבריאה".

רפואת הנפש ורפואת הגוף מגלות את השמחה הטבעית שקיימת באדם. ממשיך הרב:

"אמנם הציור הפנימי של השמחה הטבעית, כל זמן שהיא עומדת רק בשפלותה הטבעית היא בנויה על דברים כל כך דמיוניים, עד שבהגיע בהם יד השכל ילכו תמס והיו כלא היו, והשמחה תהפך לתוגה. כי כל הציורים הנכנסים בנפש האדם בטבעו הפראי שאומר לו לבו לשמח בעבורם, אינם כדאי כלל לשמח בהם.

השמחה הגסה של מלאת ספק התשוקות המורגשות, לא ימלאו את נפש האדם באמת, ואחריתן תבא מפח נפש, כי סוף כל סוף הלא יעמוד האדם על השקר והתוהו שיש בהן.

אמנם לא מפני זה נוכל להפוך את המציאות לאין, ולהכחיש בטבע השמחה שהיא מתנת אלקים לנפש האנושית, כי אם אנו צריכים לקחת את הנטיה הבריאה הזאת ולמלאותה בציורים האמיתיים, ולהודיע לנפש את מטרת נטייתה זאת למען תחת היותה נשענת לפי הטבע הפראי על יסודות דמיונות שווא, תהיה מיוסדת על אדני אמת ודברים הקיימים לעד.

תחת השמחה שאינה של מצוה, הטבעית בנפש האנושית שלא עלתה במעלות התורה והמוסר, לא יעביר האדם ממנה את הנטיה הזאת, רק את הצהלה והשמחה הילדותית יקח עמו בעצם תמותה, רק יבור לו את התעודה השכלית שלה, שהיא השמחה של מצוה, השמחה בהשגת האמת, בדעת ה' ותורתו, בשמחת הנפש לעשות צדק ומשרים, ולמלא את כל החובות התוריות והשכליות המוטלות עליו במעשה ובשכל, בשמחה וטוב לב, שאז אחרית ותקוה גדולה נשקפת לשמחתו הטבעית, ורק אז בהיותה מתחברת אל התכונה השכלית תעמוד על עצם טבעה".

¹² שבת ל ע"ב.

¹³ עין איה שבת ח"א פרק שני אות צח.

אדם שכל השמחה שלו מבוססת על השטויות של החיים, יגלה מהר מאוד שבעצם הכל דמיונות. שמחה של מצוה לעומת זאת, זו שמחה שיש לה מגמה ותכלית.

יהודה יצחק הישראלי גיבור ישראל

בימים האחרונים נחשפנו להתגייסות מופלאה ומרגשת שהראתה לכולם מה זה עם ישראל במיטבו. אזרחי ישראל תרמו ביממה אחת למעלה משש מאות אלף ₪ למימון הרחבת ביתו של יהודה הישראלי שנפצע אנושות במבצע 'צוק איתן' וזקוק להתאמת בית הוריו בעפרה על מנת להתגורר בו כחלק מתהליך השיקום.

משרד הביטחון סרב לתקצב את הרחבת בית המשפחה, משום שלישוב עפרה שבבנימין אין תוכנית בניין ערים (תב"ע) מאושרת, אז קמה תנועה בשם "ישראל שלי" ויזמה פרויקט לגיוס כספים המוני עבור החייל. היעד שהוגדר היה שש מאות אלף ₪ בחודש, והנה כעבור יממה אחת בלבד המשפחה מצאה את עצמה עם מלוא הסכום בידיה, וכעבור יממה נוספת הגיעה למיליון ומאתיים אלף ₪.

יהודה יצחק הישראלי, גיבור ישראל, לוחם 'צוק איתן', נפצע אנושות במהלך ניסיון נועז להחזיר את הדר גולדין הי"ד אל כוחותינו. במשך שנתיים שכב מחוסר הכרה, ובחסידי ה' לפני מספר חודשים שב להכרתו והחל בתהליך שיקום שבמהלכו עליו ללמוד מחדש מיומנויות וכישורים בסיסיים. אנחנו מתפללים מעומק ליבנו יחד עם כל בית ישראל להחלמתו השלמה והמהירה של יהודה הישראלי, ומודים לו ולמשפחתו שלימדו אותנו מיהו עם ישראל ומהי שמחה של מצוה.

עבודת השמחה

הרמח"ל, רבי משה חיים לוצאטו¹⁴, ב"מסילת ישרים"¹⁵, מבאר מהן הדרכים בהן צריך אדם לבחור כדי להגיע לאהבת ה' השייכת למדרגת החסידות. לדבריו אהבת ה' כוללת בתוכה שלוש מידות מרכזיות: דבקות, שמחה וקנאה, ואלו דבריו אודות מידת השמחה:

"הב' הוא השמחה, והוא עיקר גדול בעבודה, והוא מה שדוד מזהיר, ואומר: 'עבדו את ה' בשמחה בואו לפני ברננה' (תהלים ק, ב). ואומר: 'וצדיקים ישמחו יעלצו לפני אלקים וישישו בשמחה' (תהלים סח, ד), ואמרו רבותינו ז"ל: אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה (שבת ל ע"ב)..."

¹⁴ רבי משה חיים לוצאטו (רמח"ל) (פדובה שבאיטליה), התס"ז-התק"ו - בצעירותו למד תורה מפי רבי ישעיהו באסאן, שחיבב אותו מאוד. בשנת התפ"ב, בהיותו בן חמש-עשרה, עזב רבו את פדובה ועבר לכהן ברבנות בריג'ו. עם עזיבת רבו עבר הרמח"ל ללמוד לבדו בביתו, והצטרף לחבורת צעירים בשם "מבקשי ה'" שעסקה בלימוד קבלה בצוותא. בגיל ארבע עשרה ידע בעל-פה את כל מסכתות הש"ס, את ספר הזוהר ואת כל כתבי האר"י. בשנת התפ"ו הוסמך רמח"ל לרבנות בצוותא עם ידידו המבוגר ממנו רבי משה דוד ואל"י. הוא הועמד בראש חבורת "מבקשי ה'", והם קבעו לעצמם תקנות מיוחדות רבות לסדר הלימוד בבית מדרשם. בראש חודש סיון התפ"ז זכה הרמח"ל להתגלות רוחנית של "מגיד" שגילה לו סודות קבליים רבים. רבים, ובכללם משכילים נודעים, צבאו על פתח בית מדרשו של רמח"ל כדי לשמוע תורה מפיו עד שלא היה מקום להכיל את כולם. למרות ההתנגדות הרבה שהיתה לו בימי חייו הקצרים (ל"ט שנים), השפעתו על התנועות היהודיות השונות מזמנו ועד היום רבה ביותר. חיבר ספרים רבים בנושאים שונים בנגלה ובנסתר, בהם: "אדיר במרום" - ביאור עמוק על ה"אידרא רבא", "דעת תבונות" - ויכוח בין הנשמה והשכל בעניינים שונים, "דרך ה'" - ענייני אמונה ועבודת ה', "דרך תבונות" - הדרכה בדרכי התלמוד וביסודות הפילוסוף, "חוקר ומקובל" - הוכחת אמיתות הזוהר והקבלה, "קל"ח פתחי חכמה" - חיבור מקיף בתורת הקבלה, ועוד. המפורסם ביותר מבין ספריו הוא הספר "מסילת ישרים" הסולל מסילה ישרה בענייני מוסר ויראת ה'.

¹⁵ מסילת ישרים פרק יט.

ודוד, שכבר הגיע אל המעלה הזאת שיעור גדול, אמר: 'ערב עליו שיחי אנכי אשמח בה' (תהלים קד, לד). ואמר: 'ואבואה אל מזבח אלקים אל אל שמחת גילי ואודך בכנור אלקים אלקי' (תהלים מג, ד). ואמר: 'תרננה שפתי כי אזמרה לך ונפשי אשר פדית' (תהלים עא, כג). והיינו כי כל כך היתה מתגברת בקרבו השמחה, שכבר השפתיים היו מתנענעות מאליהם ומרננות בהיותו עוסק בתהלותיו יתברך, וכל זה מגודל התלהטות נפשו שהיתה מתלהטת בשמחתה לפניו... ודוד, לפי שראה את ישראל בעת התנדבם על בנין הבית שכבר הגיעו למעלה הזאת, התפלל עליהם שתתקיים המידה הטובה בהם ולא תסור, הוא מה שכתוב: 'ועתה עמך הנמצאו פה ראיתי בשמחה להתנדב לך ה' אלקי אברהם יצחק וישראל אבותינו שמרה זאת לעולם ליצר מחשבות לבב עמך והכן לבבם אליך' (דברי הימים א' כט, יז).

עבודת ה' צריכה להיות בשמחה, וככל שאדם מתקדם בעבודת ה', ככל שהוא מתגדל ומתקדש, כך השאיפות שלו גדלות והוא חפץ להיכנס פנימה אל החדר הבא ולקלף עוד ועוד קליפות. ככל שהוא נכנס פנימה הוא מגלה כמה הוא עוד רחוק, ויחד עם זאת הוא שמח יותר.

כך גם בלימוד תורה, התורה היא רחבה מיני ים - פשוט דרש רמז וסוד, ש"ס ופוסקים, ראשונים ואחרונים... - כל פתח שנפתח מאיר באור חדש.

רבי חיים ויטאל בספרו "פרי עץ חיים"¹⁶ מספר, שרבנו האר"י הקדוש ישן בשבת זמן מה ואז הוא מצא אותו מרחף בשפתו מתוך שינה, וכשהתעורר אמר לרבי אברהם הלוי: "חייך שעסקתי עכשיו בשיבה של מעלה בפרשת בלק ובלעם דברים נפלאים, אם הייתי דורש שמונים שנים רצופים יומם ולילה מה ששמעתי עתה איני יכול להשלים".

יש קדושים עליונים שמתקיים בהם "לא פסיק פומיה מגירסא"¹⁷, שמחת התורה ממלאת את רוחם וגופם עד שהם לא מסוגלים להפסיק את שקידת התורה שלהם, עמל התורה הופך להיות האינסטינקט הטבעי שלהם.

לשמור את כוח ההתנדבות

הרמח"ל מסיים את דבריו על מידת השמחה בפסוק בדברי הימים. בפרק האחרון של דברי הימים א' פונה דוד המלך בקריאה אל העם להתנדב לבנין בית ה'. דוד המלך פותח תוכניות חיסכון, מכין אוצר של כל מה שנצרך להקמת בית המקדש ופונה אל העם בקריאה נרגשת למלא ידיהם לה'. ואז נאמר:

"וַיִּתְּנֵדְבוּ שְׂרֵי הָאֲבוֹת וְשְׂרֵי שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל וְשְׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמְּאוֹת וְלְשָׂרֵי מְלֻאכֶת הַמֶּלֶךְ: וַיִּתְּנוּ לְעִבּוֹדֵת בַּיִת הָאֱלֹקִים זָהָב כְּכָרִים חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים וְאֲדָרְכָנִים רְבוּ וְכֶסֶף כְּכָרִים עֶשְׂרֵת אֲלָפִים וְנַחֲשֶׁת רְבוּ וְשִׁמּוֹנֵת אֲלָפִים כְּכָרִים וּבְרָזֶל מֵאָה אֲלָף כְּכָרִים: וְהַנְּמֻצָא אֶתּוֹ אֲבָנִים נִתְּנוּ לְאוֹצַר בַּיִת ה' עַל יַד יַחֲיָאֵל הַגִּרְשֹׁנִי: וַיִּשְׁמְחוּ הָעָם עַל הַתְּנַדְּבָם כִּי בָלַב שְׁלֹם הַתְּנַדְּבוּ לַה' וְגַם דָּוִד הַמֶּלֶךְ שִׂמַּח שִׂמְחָה גְּדוֹלָה"¹⁸.

העם מתנדב בשמחה ובלב שלם, וגם דוד המלך שמח שמחה גדולה. דוד המלך רואה את השמחה שניבטת מעיני המביאים, הוא רואה את ההתלהבות שמלווה את הנתינה, ואומר:

¹⁶ פרי עץ חיים שער קריאת שמע דף עה ע"ב.

¹⁷ ראה בבא מציעא פו ע"א.

¹⁸ דברי הימים א' כט, ו-ט.

"ה' אֱלֹקֵי אֲבֹתֵינוּ וְיִשְׂרָאֵל אֲבֹתֵינוּ שְׁמֵרָה זֹאת לְעוֹלָם לְיַצֵּר מַחְשָׁבוֹת לְבַב עַמְּךָ וְהִכֵּן לְבָבָם אֲלֶיךָ"¹⁹.

את מה מבקש דוד המלך מריבוננו של עולם לשמור? את כוח ההתנדבות שהתגלה באותה שעה²⁰. הזכות הזו שעם ישראל נותן בשמחה, זה דבר גדול. זו היא 'עבודת העבודה' שנעשית על ידי שבט לוי ומדביקה את האומה כולה.

כל הגלויות נושאות עיניים לירושלים

אנו נמצאים היום ביום ירושלים ומציינים מ"ט שנים לשחרורה. ב"ה ירושלים הולכת ונבנית, ומשנה לשנה אנו מרגישים יותר ויותר כיצד ירושלים עומדת במרכז החיים של האומה, הן ברמה הלאומית הן ברמה הרוחנית. לא רק המוסדות הלאומיים שלנו נמצאים בירושלים - הכנסת והממשלה... - אלא גם התורה חוזרת לירושלים - הרבנות הראשית וגדולי חכמי התורה נמצאים היום בירושלים. לפני דור, עוד היתה תחרות בין ירושלים לאמריקה, הגאון ר' משה פיינשטיין, גדול הפוסקים, היה באמריקה, וגדולי התורה שבארץ היו שולחים אליו שאלות ומחכים למוצא פיו. ראשי הישיבות נשאו פניהם אל רבי יוסף דב הלוי, הגר"ד סלוביץ' מבוסטון, ואל הרב יצחק הוטנר מברוקלין, שהיו גדולי עולם. ופשוטי עם יחד עם גדולי האדמו"רים היו עולים לרגל אל הרבי מחב"ד.

היום המצב השתנה, היום כל הגלויות נושאות עיניים לירושלים. גדולי הפוסקים וגדולי ראשי הישיבות, גדולי החסידות וגדולי מרביצי התורה, כולם נמצאים בירושלים, "כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדָבַר ה' מִירוּשָׁלַם"²¹.

זמר בכל יום

בעוד ימים ספורים נחגוג את חג השבועות - "זמן מתן תורתנו". חז"ל אומרים במסכת סנהדרין²² על הדרך הראויה בלימוד התורה:

"רבי עקיבא אומר: זמר בכל יום, זמר בכל יום".

ורש"י מבאר:

"היה מסדר לימודך אף על פי שסדור בפיך - כזמר, והוא יגרום לך שתהא לעולם הבא בשמחה ובשירים".

כדי לזכות בתורה, צריך לשיר תורה. כשהתורה נקנית מתוך ניגון, בשירה וזמרה, היא הופכת להיות חלק בהאישיות של האדם, ומתוך הוא זוכה שגם העולם הבא שלו יהיה מלא בשמחה ובשירים.

¹⁹ דברי הימים א' כט, יח.

²⁰ ראה מלב"ם שם.

²¹ ישעיה ב, ג.

²² סנהדרין צט ע"א.